

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЧНОЇ НАУКИ:
СУЧАСНІ НАУКОВІ ДИСКУСІЇ**

*Присвячена 80-річчю доктора філологічних наук,
професора Таранця В.Г.*

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

23–24 березня 2018 р.

м. Одеса

5. Блогорцев М. Д. О соотношении имени и дейкиса / М. Д. Блогорцев // Язык и метод (Сборник статей по вопросам языкознания и методике обучения иностранным языкам). – Куйбышев, 1972. – 83 с.
6. Виноградов В. В. Дейксис // Лингвистический энциклопедический словарь; гл. ред. В. Н. Ярцева. – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – С. 128.
7. Красухин К. Г. Грамматическое выражение должествования в древнейших индоевропейских законодательственных текстах / с. 263, Г. К. Красухин // Логический анализ языка. Языки этики / отв. ред.: Н. Д. Арутюнова, Т. Е. Янка, Н. К. Рябцева. – Москва: Языки русской культуры, 2000. – С. 448.
8. Успенский Б. А. Ego Loquens. Язык и коммуникационное пространство Б. А. Успенского – Москва, 2007. – 313 с.
9. Buhler K. Sprachtheorie. Die Darstellungsfunktion der Sprache / Karl Buhler. - Stuttgart: G. Fischer, 1965. – P. 83-84.
10. Ehrich V. Da and the System of Spatial Deixis in German / V. Ehrich // Here and There, 1982. – P. 43-63.
11. Fillmore Ch. J. Lectures on Deixis / Charles J. Fillmore. – SCLI Publications Stanford, California, 1997. – 145 p.

ПОЛІПРЕДИКАТИВНІ ВИСЛОВЛЕННЯ З КОНТАМІНОВАНИМИ КОНСТРУКЦІЯМИ *c'est* + ІНФІНТИВ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ)

Лепетюха А. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри романської філології*

*Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди*

Контаміновані мовленнєві інновації становлять конструкції з синтаксичною синонімією, феноменологічно побудовані у три етапи: деструкція та реконструювання буття та його структур і категорій → формування «сублінгвістичних» схем, або «когнітивних корелятивів ситуації» [1, с. 69], типових моделей, що перебувають у глибині мовної системи [4, с. 371] та за зразком яких відтворюються численні мовні знаки → побудова первинної (стрижневої) синтагми або пропозиції → створення вторинних синтаксично та семантично поансованих редукованих, кількісно рівнокомпонентних (термін автора) або розширених синонімічних структур, що актуалізуються у різних ко(н)текстах у вигляді моно- або поліпредикативної прерференціальної опції-функціональної домінанти.

Шляхом зворотної реконструкції (мовлення → мова), відправною точкою якої є досліджувані мовленнєві інновації, адресат виявляє системні (мовні) трансформаційні процеси та первинну структуру, ко(н)текстуальна неспертинентність яких обґрунтовується завдяки стратегіям «альтернативного» (термін Л. В. Щерби [3, с. 275]) лінгвістичного експерименту, що полягає у штучній підстановці всіх членів віртуального (мовного) синонімічного ряду в аналізований дискурсивний фрагмент.

Серед контамінованих прерференціальних опцій виділяємо специфічні поліпредикативні висловлення (далі – ППВ) або частини ППВ, побудовані за моделями *c'est* + *Cr* + *D* (à) + *Inf* (де *Cr* – предикативний додаток, *D* – стимулятор (*déclencheur*) [5, с. 127] ідентифікації референта, *Inf* – інфінітив) та *c'est* + *Inf*, у яких екзистенційний зворот із деміактивним (активно-пасивним) [2, с. 153], детермінованим у конта-

ктному (інтрафрастичному) ко(н)тексті рсферентом (се) виконує презентативно-вказівну функцію.

Синонімічні контаміновані конструкції першого структурного типу, що імплікують суб'єкт дії інфінітивного компонента, з суб'єктно-предикатним контролем інфінітива та предикатно-інфінітивним контролем Ср падають експлікативного семантичного значення:

(1) *C'est une route à élire dans un pays de toutes parts inconnu où chacun fait sa découverte* [7, с. 220].

У контамінованій частині поданого складнопідрядного ПІВ імплікується недетермінований активний суб'єкт (on), наявний у стрижневій поліпредикативній пропозиції: *C'est une route qu'on élit*. У претексті (попередньому ко(н)тексті) спостерігається реактуалізація актанта з «довільною референцією» [8, с. 202], що пояснює вибір автором звуженої структури:

L'incertitude de nos voies tourmenta toute la vie. (...) Tout choix est effrayant, quand on (les gens, les écrivains, les savants тощо) y songe: effrayante une liberté que ne guide plus un devoir. C'est une route à élire dans un pays de toutes parts inconnu où chacun fait sa découverte.

Специфічні кількісно рівнокомпонентні інфінітивні звороти (с'est + Ср + D (à) + Inf) характеризуються подвійним контролем: суб'єктно-предикатним контролем інфінітива та предикатно-інфінітивним контролем Ср з експлікацією інфінітивного суб'єкта дії:

(2) *C'était parfaitement le genre de garçon à inspirer des sentiments maternels à une femme de son âge* [10, с. 20].

Присутність у висловленні активного актанта інфінітива (*le genre de garçon* (тип молодого людини)) дозволяє зворотно реконструювати стрижневу пропозицію з експлікативним семантичним значенням, спираючись на контактний ко(н)текст: *C'était parfaitement le genre de garçon qui inspirait...* Контамінація аналізованої конструкції зумовлена претекстом, першангажем складними поліпредикативними структурами, та наміром письменника запобігти реактуалізації прономінального компонента *qui* шляхом його заміни скороченням на лексичному рівні субститутом *à*:

Il avait des poignets d'adolescent, trop maigres, qui sortaient comiquement d'une veste de gros tweed. «On ne s'habille pas comme un trappeur avec ce genre de physique», pensa-t-elle, et elle eut une seconde l'envie de s'en occuper. C'était parfaitement le genre de garçon à inspirer (qui inspirait) des sentiments maternels à une femme de son âge.

Контаміновані структури, побудовані за моделлю: с'est + Inf, представляють особливий інтерес для дослідження, оскільки вони становлять розширені трансформи монопредикативних первинних структур:

(3) *C'était décider qu'Élisabeth et Paul coucheraient dans la chambre, Gérard dans la salle de bain* [6, с. 66].

У цьому прикладі з деіактивним суб'єктом дії (се) спостерігається розширення предикативної синтагми *on décidait* із так званим стилістичним імперфектом, що функціонально наближається до складного минулого або простого минулого часів (*on décidait* = *on décida*, *on a décidé*). Аналізована синонімічна контамінована частина ПІВ характеризується темпоральним семантичним значенням, що виводиться з претексту:

(D'abord) On proposa d'y coucher Paul et Gérard et de dresser un lit pour Élisabeth dans la salle de bain communicante. (À la fin) C'était décider qu'Élisabeth et Paul coucheraient dans la chambre, Gérard dans la salle de bain.

Пертинентність обраної структури пояснюється ідіостилем Ж. Кокто, який, з одного боку, імплікує вжеведений до претексту референт (on); з іншого боку, акцентує фінальну стадію послідовності подій презентативно-вказівним зворотом.

Контаміновані конструкції с'est + dire становлять побудови з лексико-синтаксичною синонімією, оскільки інфінітив таких структур є контекстуальним

синонімом різних особових предикатів, залежно від контактного (або дистантного (інтерфрастичного)) ко(н)текстів:

(4) *Elle ne pleure toujours pas, c'est dire sa force de caractère* [9, с. 114].

Розширена контамінована конструкція *c'est dire* являє собою лексико-синтаксичний синонім стрижневої синтагми, що виглядає, приблизно, так: *cela / ça signale / prouve*. Отже, дієслово в інфінітиві *dire* становить контекстуальний синонім фінітних предикатів *prover* або *signaler*, у той час, як екзистенційний зворот *c'est* є ко(н)текстуально синонімічним вказівному займеннику *cela / ça*. Такі лексичні та структурні зміни у межах первинної монопредикативної пропозиції свідчать про окремий випадок лексико-синтаксичної синонімії (подвійна лексична синонімія + синтаксична синонімія).

Аналіз феноменологічно реконструйованих різноструктурних контамінованих мовленнєвих інновацій з експлікативним та темпоральним семантичними значеннями дозволив зробити висновок, що досліджувані синонімічні конструкції формуються у результаті компресії або розширення первинної синтагми або пропозиції, або ж становлять кількісно рівнокомпонентні трансформи стрижневих структур з редукцією на рівні окремих лексем.

Список використаних джерел:

1. Дейк ван Т. Язык. Познание. Коммуникация / Тен ван Дейк. – М.: «Прогресс», 1989. – 312 с.
 2. Копров В.Ю. Семантико-функциональный синтаксис русского языка в сопоставлении с английским и венгерским / Юрий Викторович Копров. – Воронеж: Издатель О.Ю. Алейников, 2010. – 328 с.
 3. Щерба Л.В. Языковая система и речевая деятельность / Лев Владимирович Щерба. – М.: «Едиториал УРСС», 2004. – 432 с.
 4. Boone A. Dictionnaire terminologique de la systématique du langage / A. Boone A. Joly. – P.: Harmattan, 1986. – 443 p.
 5. Charolles M. La référence et les expressions référentielles en français Michel Charolles. – P.: Éditions Ophrys, 2002. – 285 p.
 6. Cocteau J. Les enfants terribles / Jean Cocteau. – P.: Éditions Bernard Grasset 1965. – 190 p.
 7. Gide A. Les nourritures terrestres / André Gide. – P.: Éditions Gallimard, 1971. – 256 p.
 8. Molinier C. Sur les constructions causatives figées du français / C. Molinier // Linx Le semi-figement. – P.: Revue des linguistes de l'Université Paris Ouest Nanterre la Défense, 2005. – №53. – P. 197-216.
 9. Noli J. La marée de l'ombre / Jean Noli. – P.: Plon, 1985. – 160 p.
 10. Sagan F. Aimez-vous Brahms? / Françoise Sagan. – P.: Éditions Gallimard, 1990. – 110 p.
-